

Smalt dunkjevle *Typha angustifolia* som neofytt i Hedmark

Anders Often

**Smalt dunkjevle *Typha angustifolia* som neofytt i Hedmark. Blyttia 56:94-95.
Typha angustifolia as an alien in Hedmark county, south Norway.**

The species is reported as new to Hedmark county. The patch of suitable habitat where the species occurs, is maximum 23 years old, so the population must have become established within this period. The nearest localities are 40 km away. While *T. latifolia* is increasing its range in Eastern Norway, establishing on roadverges and in ditches, there has not been any previous reports of *T. angustifolia* acting this way. The species is rare, with few recent finds.

Anders Often, Norges Landbrukshøgskole, Institutt for biologi og naturforvaltning,
postboks 5014, N-1432 Ås.

I juli 1995 samlet Reidar Elven et sterilt belegg av smalt dunkjevle fra Seterstøa, Sør-Odal kommune (belegg Botanisk museum, Oslo, O). Arten var ikke tidligere kjent fra Hedmark fylke (Lid & Lid 1994).

Høsten 1996 oppsøkte jeg lokaliteten i håp om å finne fertile skudd for sikkert å bekrefte arten for Hedmark – og det var ca. 100 fertile skudd der. Lokaliteten er: Sør-Odal: Seterstøa, Tjernsmo, på nordsiden av riksveg 175, ca 150 m sør for avkjørsel til Mårud. På grusstrand i et utgravd, lite tjern (ca. 100 × 30 m stort). Tjernet er nesten tørt på ettersommeren. UTM: PM_{ED50} 435 751; 138 m o.h.; 12.09.1996. To glisne kloner på henholdsvis 7 × 5 og 5 × 5 m.

Nærmeste nabo kunne fortelle: På lokaliteten var det tidligere myr med et lite, åpent vannspeil midt på. I 1975 ble dagens forsenkning utgravd, da det ble tatt grusmasser her til utbedring av riksvegen rett ved. Smalt dunkjevle har kommet inn etter dette, men eksakt når kunne naboen ikke huske.

Forekomsten er altså maksimalt 23 år gammel. Den kan ha kommet inn med anleggsmaskinene, eller som en tilfeldig langdistansespredning. Nærmeste sikre lokaliteter for arten er ved Øgderen og Hellsjøvann i Søndre Høland (O), ca. 40 km sørvest for Seterstøa.

Skuddene var påfallende spinklere enn hos brei dunkjevle *Typha latifolia*. Bladene raget opp til 0,5 m over de brune kjevlene (figur 1). Pollenkornene

var velutviklede, og de hang ikke sammen fire og fire slik de gjør hos brei dunkjevle (jfr. Lid & Lid 1994). Tabell 1 viser mål for seks fertile skudd, tre tilfeldig valgte fra hver klon.

Mens brei dunkjevle er i spredning nordover på Østlandet, f. eks. med spredte funn i veggrofter i Hedmark, nord til Ringsaker på Hedemarken og til grensa mellom Åmot og Stor-Elvdal i Østerdalen (jfr. Often et al. 1998), kjenner jeg ikke til noen andre, sikkert kulturbetingede, sannsynlige nyetableringer av arten på Østlandet. Det er svært få nye (etter 1970) belegg av smalt dunkjevle (O).

Litteratur

- Lid, J. & Lid, D.T. 1994. Norsk flora, 6. utgåve ved Reidar Elven. Det Norske Samlaget, Oslo.
- Often, A., Haugan, R., Røren, V. & Pedersen, O. 1998. Karplantefloraen i Hedmark: sjekklister, plantegeografiske elementer og foreløpige utbredelseskart for 488 taksa. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen, rapport nr. 6/1998:1-261.

Tabell 1. Blomsterstandsmål på seks skudd av smalt dunkjevle *Typha angustifolia*. Samlet på Seterstøa, Sør-Odal kommune. Alle mål i cm.

Measurements of inflorescens of Typha angustifolia collected at Seterstøa, Sør-Odal municipality. All measures in cm.

Karakter/individ	1	2	3	4	5	6
1 Lengde hanblomsterstand <i>Length of male inflorescence</i>	12,0	9,5	14,7	11,0	12,0	9,0
2 Avstand mellom han- og hunblomsterstand <i>Distance between male and female inflorescence</i>	2,0	2,3	4,0	1,4	0,7	1,0
3 Lengde hunblomsterstand <i>Length female inflorescence</i>	11,0	12,5	12,2	10,5	13,0	11,7
4 Diameter hunblomsterstand (midt på) <i>Diameter of middle part of female inflorescence</i>	1,9	1,6	1,9	1,5	1,0	1,4

Figur 1. Smalt dunkjevle *Typha angustifolia* ved Seterstøa, Sør-Odal kommune. Foto: A. Often 12.09.1996.
Typha angustifolia at Seterstøa, Sør-Odal municipality.